

Ny Literatur.

J. Heckscher: Om Spekulationsforretninger og deres Bødmølse fra Retsordenens Standpunkt. Forhandlingsemne paa det syvende nordiske Juristmøde. København 1890.

Det moderne Samfund har en Kamp at føre mod adskillige Fremtoninger, der paa den ene Side synes at være nødvendige Udslag af den for vor Samfundsorden tilgrundliggende økonomiske Handlefrihed, medens de paa den anden Side frembringe Virkninger, der ikke alene præges af den økonomiske Individualismes uundgaaelige Skyggesider, men ogsaa direkte staa i Modsætning netop til det, som en sund Konkurrence skulde bevirke for Samfundet. Herhen hører visse Former for Storkapitalens Sammenslutninger i Karteller, Trusts, Ringe osv., og herhen hører ogsaa forskellige Udskejelser paa Spekulationsforretningernes Omraade.

Spekulationen kan være en sund og under de forhaandenværende økonomiske Forhold nødvendig Handelsvirksomhed. Den sunde Spekulations Øjemed er at tilvejebringe Fasthed i Varernes Priser, at lede Produktionens Omfang ved at købe op, naar der kan beregnes at ville blive Trang til Varerne, og holde igen, naar Produktionen har Tendens til at overskride Behøvet. Disse Øjemed kunne ofte ikke fuldtud naas uden de fra mange Sider saa ilde-sete Køb og Salg paa senere Levering, og naar disse drives efter sunde handelsmæssige Principer, ere de til Gavn for Samfundet. Faren ved dem ligger i, at de

Ny Literatur.

J. Heckscher: Om Spekulationsforretninger og deres Bødmølse fra Retsordenens Standpunkt. Forhandlingsemne paa det syvende nordiske Juristmøde. København 1890.

Det moderne Samfund har en Kamp at føre mod adskillige Fremtoninger, der paa den ene Side synes at være nødvendige Udslag af den for vor Samfundsorden tilgrundliggende økonomiske Handlefrihed, medens de paa den anden Side frembringe Virkninger, der ikke alene præges af den økonomiske Individualismes uundgaaelige Skyggesider, men ogsaa direkte staa i Modsætning netop til det, som en sund Konkurrence skulde bevirke for Samfundet. Herhen hører visse Former for Storkapitalens Sammenslutninger i Karteller, Trusts, Ringe osv., og herhen hører ogsaa forskellige Udskejelser paa Spekulationsforretningernes Omraade.

Spekulationen kan være en sund og under de forhaandenværende økonomiske Forhold nødvendig Handelsvirksomhed. Den sunde Spekulations Øjemed er at tilvejebringe Fasthed i Varernes Priser, at lede Produktionens Omfang ved at købe op, naar der kan beregnes at ville blive Trang til Varerne, og holde igen, naar Produktionen har Tendens til at overskride Behovet. Disse Øjemed kunne ofte ikke fuldtud naas uden de fra mange Sider saa ilde-sete Køb og Salg paa senere Levering, og naar disse drives efter sunde handelsmæssige Principer, ere de til Gavn for Samfundet. Faren ved dem ligger i, at de

Børser, hvor saadanne Forretninger ere organiserede, benyttes til Forretninger, der kun i deres ydre Form ere Køb og Salg, men i Virkeligheden ere rene Hasardforretninger, ved hvilke ingen af Parterne har til Hensigt at levere eller modtage Varer, men kun at spille om en Pris-difference. Det skadelige heri ligger ikke alene i Hasardforretningens moralske Forkastelighed og dens ødelæggende økonomiske Virkninger for mange af de i Spillet deltagende — og deres Kreditorer — men ogsaa deri, at Spekulationshandelen, naar den udarter til vildt Spil, ganske taber de Principer af Syne, der maa være de ledende, naar Handelen skal være Markedets Regulator. I Stedet for en virkelig Bedømmelse af Konsumenternes Behov og Produktionens Omfang træder for Massen af Spekulanter Vedkommende et løst Jugement over de andre Spekulanter Tendenser, eller en blind Tillid til, at en op- eller nedad-gaaende Bevægelse i Priserne vil blive ved at fortsætte sig i samme Retning. Følgen er, at Priserne svindles saa højt op eller drives saa langt ned, at de, naar Likvidation skal ske, og det virkelige Forhold mellem effektiv Efter-spørgsel og Tilbud kommer for Dagen, stige eller falde med et pludseligt og voldsomt Ryk. I Stedet for den Fasthed i Priserne, som den sunde Handelsvirksomhed skulde bringe tilveje, opnaas altsaa ganske det modsatte.

Man har søgt fra Kontraktsfrihedens Standpunkt at frakende Statsmagten enhver Ret til at skride ind paa disse Omraader; men dette Standpunkt er ikke holdbart. Den individualistiske Ordning paa Formuerettens Omraade maa søge sin Berettigelse i dens heldbringende Virkninger for Samfundets Velfærd, og hvis det paa den fri Konkurrence baserede Samfund benægter sin Ret til at skride ind, hvor den økonomiske Frihed frembringer Resultater, der staa i direkte Modsætning til de Goder, som det netop skal være Frikonkurrencens Opgave at frembringe, borttager det Grundlaget for sin egen Existensberettigelse. I Dr. Heckschers Afhandling anerkendes ogsaa fuldt ud Statens Ret til Indgreb overfor Spekulationen, og naar han ikke frem-

kommer med indgribende positive Forslag, ligger dette væsenligt i den ved mange forskelligartede Forsøg godtgjorte Vanskelighed ved at træffe Foranstaltninger, der ikke enten ere ganske resultatløse eller ogsaa have den Fejl, at de kaste Barnet ud med Badet d. v. s. ramme den sunde, nyttige og nødvendige Spekulationshandel lige-saa føleligt som den usunde.

Denne Vanskelighed rejser sig først og fremmest af Umuligheden af at finde et ydre Kendemærke, hvorved de fiktive Omsætninger kunne skelnes fra de reelle. Det eneste, man i denne Henseende kan komme nogenlunde ind paa Livet, er de rene Differenceforretninger, ved hvilke det med Tydelighed fremgaar, at Forretningen ikke for nogen af Parterne gaar ud paa Levering eller Modtagelse, men at det for begge kun drejer sig om Betaling af Differencen mellem den stipulerede Pris og Varens Børspris paa Leveringsdagen, og saadanne Differenceforretninger have derfor i forskellige Lande været Genstand for Lovgivningsbestemmelser og juridiske Undersøgelser. Forfatteren gaar ogsaa i sin Afhandling — efter en Fremstilling af de forskellige Staters mere og mindre forgæves Forsøg paa at virke hæmmende overfor Spekulationen — ind paa en Undersøgelse af, hvorledes den gældende nordiske Ret stiller sig til Differenceforretningerne, navnlig i Henseende til disses Retsgyldighed. Han kommer til det Resultat, at Retsgyldigheden anerkendes i alt Fald i dansk og norsk Ret, et Resultat, i hvilket han samstemmer med andre Jurister, om end hans Begrundelse paa nogle Punkter afviger fra den almindelige. — I Afhandlingens sidste Afsnit behandles Spørgsmaalet om den Maade, paa hvilken det er muligt for Statsmagten at skride ind, og den ender med det lidet trøsterige Resultat, at der i Grunden ikke er ret meget at gøre. Foruden Beskatning, der i Tyskland har vist sig ganske virkningsløs, omhandles først Lovbestemmelser, der enten forbyde Differencekontrakter eller erklære dem retsligt ugyldige. Det sidste er utilstrækkeligt, da de Tilfælde, hvor det positivt kan paavises, at der

foreligger et Spil om Prisdifferencer, kun udgøre en ringe Brøkdel af Spekulationerne. Det er dernæst nedbrydende for Retsbevidstheden, idet Ugyldighedsindsigelsen fortrinsvis vil blive benyttet af de hensynsløseste og samvittighedsløseste Spekulanter, og Tabene derfor altid ville ramme de mere respektable Elementer. Endelig er det farligt for den legitime Spekulation, hvilket naturligvis i endnu højere Grad er Tilfældet med ligefremme Forbud. Overfor nye Straffebestemmelser mod Spekulationens Misbrug stiller Forfatteren sig ogsaa afvisende — i alt Fald for Tiden — og tilbage bliver da kun administrative Foranstaltninger og Børsreglementer, af hvilke han venter sig nogle om end ikke store og indgribende Virkninger.

Dr. Heckschers Anerkendelse af Samfundets Ret til Indskriden mod Spekulationens Udskejelser, for saa vidt det kan ske uden at ødelægge den legitime Spekulation, deltes, saa vidt man af Bladreferaterne kan se, af de andre Talere, der deltog i den paa Grund af den fremrykkede Tid meget kortfattede Forhandling, som blev Spørgsmaalet til Del paa Juristmødet, og den Stemning, der saaledes gjorde sig gældende, er vel næppe helt betydningsløs. Er Anerkendelsen af Retten til Indgriben anerkendt, saa er dermed i alt Fald det første Skridt gjort for at søge en Vej, ad hvilken en saadan Indgriben bliver mulig. Den Omstændighed, at der ved tidligere Tidens Forsøg er gjort mange Fejlgreb, og at der sandsynligvis vil blive gjort flere, bør ikke afskrække fra at søge en Løsning.

E. Meyer.

P. Fahlbeck: Sveriges Nationalförmögenhet, dess storlek och tillväxt. Stockholm 1890. (P. A. Norstedt & Söner.) (131 S.)

Man kan med Rette rejse Tvivl om Betydningen af de ofte forekommende Opgørelser af de forskellige Landes Formuer. Hvad der imidlertid kan have Værdi i saadanne Opgørelser, er Undersøgelsen af Forholdene i Henseende til